

Uluslararası Çalışma Örgütü (1919)

Sanayi Devrimi, işçi ve işveren arasındaki kapitalist düzenin getirdiği problemlerin ortaya çıkmasının sebebi olmuştur. Uluslararası ticaretteki rekabet, işgücü maliyetlerinin azaltılmasına yönelik olarak kuralsızlığı beraberinde getirmiştir. Kötü çalışma koşulları, düşük ücret, çocuk ve kadınların uygun olmayan işlerde çalıştırılmaları dâhil pek çok sorun çalışma hayatında tepkilerin oluşmasına kaynaklık etmiştir. Uluslararası düzeyde meydana gelen işçi eylemleri çalışma barışını tehdit eden unsurların düzeltilmesi ve daha iyi koşulların oluşturulmasına yöneliktir. Bu amaca hizmetle uluslararası çalışmalarda artış yaşanmıştır. Çalışma barışının uluslararası düzeyde sağlanmasına yönelik çabaların sonucunda 1864’de “Uluslararası Çalışan Erkekler Derneği” kurulmuştur. Bu dernekle ilk uluslararası ortak çalışma alanı yaratılmıştır. Ardından ilk “Uluslararası Çalışma Bürosu” İsviçre’nin Basel şehrinde açılmıştır. Kadının endüstride istihdam edilmemesi konusundaki sözleşme gibi pek çok sözleşmenin “Uluslararası Çalışma Mevzuatı Birliği” tarafından onaylanmasıyla uluslararası işbirliğinin temelleri atılmıştır.

1. Dünya Savaşı nedeniyle uluslararası çalışmaya yönelik işbirliği sürdürülemedi. Savaşın ardından işgücünde meydana gelen kayıplar, ekonomide meydana gelen bozulmalar sebebiyle uluslararası çalışma hayatının düzene sokulmasına yönelik olarak görüşmelere yeniden başlanmıştır. Bu amaçla Paris’te barış görüşmelerinin yapıldığı “Barış Konferansında” çalışma hayatı ve ekonominin düzeltilmesine ilişkin uluslararası bir yapının oluşturulmasına karar verilmiştir. Uluslararası çalışma standartlarının oluşturulması, katlanarak büyümüş olan sosyal ve ekonomik sorunların aşılması, gerekli reformların yapılması için “Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) genel olarak bilinen tanımıyla ILO (International Labour Organisation) Versay Anlaşması kapsamında 11 Nisan 1919’da kurulmuştur. İlk Genel Kurul toplantısını 1919’da Washington’da kırk ülkenin katılımıyla gerçekleştiren ILO, ilk uluslararası sözleşmeyi kabul etmiştir. Sözleşmede; “Çalışma Saatleri”, “İşsizlik”, “Analık Haklarının Korunması”, “Kadınlar ve Gece İşleri”, “Sınai İstihdamda Alt Yaş Sınırı” ve “Gençlerin Gece İşleri” konuları yer almıştır. 1919’de “Milletler Cemiyeti’ne (MC)” ile birlikte ancak ondan bağımsız olarak kurulan ILO, 1946’da “Birleşmiş Milletler (BM)” uzman kuruluşu olmuştur. Bununla birlikte örgüte, temel insan hakları, sosyal adalet ve çalışma haklarının iyileştirilmesine yönelik yaptığı çalışmalardan ötürü kuruluşunun 50. yıldönümü olan 1969’da “Nobel Barış Ödülü” verilmiştir.

Dünyanın her tarafındaki çalışan insanlara, sosyal adaleti sağlamaya yönelik çalışmalarda bulunmak amacıyla varlığını devam ettirmekte olan ILO, çalışma yaşam koşullarının iyileştirilmesi için uluslararası politikalar ve programlar hazırlamakta, bu politikaların uygulamaya geçirilmesi için üye ülkelere rehberlik etmektedir. Bununla birlikte uluslararası emek standartlarını oluşturmak amacıyla üye ülke hükümetlerine yardımcı olmak için teknik işbirliği programlarını da yürüten ILO, bu çalışmalarında ilerleme kaydedebilmek hedefiyle eğitim, öğrenim ve araştırma faaliyetlerine devam etmektedir. ILO’nun belirlediği amaç ve uyguladığı politikalara temel teşkil eden belgeler örgüt

tarafından hayata geçirilmiştir.

ILO'nun temel belgesi olan ve dört bölüm, 40 maddeden oluşan Anayasa'nın I. bölümünde "Örgüt", II. bölümünde "İşleyiş", III. bölümünde "Genel İşleyiş" ve IV. bölümünde "Diğer Tedbirler" yer almıştır. 1919'da kabul edilen Anayasa'nın önsözünde belirtildiği üzere evrensel ve kalıcı bir barışın sağlanmasının ön koşulu sosyal adaletin egemen kılınmasıdır. Bu doğrultuda ILO'nun belirlediği hedefler arasında; *"...Maksimum haftalık çalışma saatlerinin düzenlenmesi, işçilerin işe alınması, işsizliğe karşı mücadele edilmesi, yeterli yaşam koşullarını sağlayacak bir ücretin güvence altına alınması, , işçilerin genel ve meslekî hastalıklara ve iş sırasında meydana gelen kazalara karşı korunması, çocukların, gençlerin ve kadınların korunması, yaşlılık ve maluliyet aylıklarının bağlanması, eşit işe eşit ücret ilkesinin tanınması, sendikal özgürlük ilkesinin sağlanması, teknik ve meslekî eğitimin düzenlenmesi ve benzer diğer önlemler bakımından bu koşulları iyileştirmesi..."* bulunmaktadır.

ILO hedef ve amaçlarına yönelik olan bildirme, ILO'nun Philadelphia'da 26. Genel Kurul toplantısında 10 Mayıs 1944'de kabul edilmiştir. Literatüre "Philadelphia Bildirgesi" olarak geçen, dört bölümden oluşan bildirmede, üye devletlerin izleyeceği çalışma ve sosyal politikalar belirlenmiştir. İki yıl sonra ILO Anayasası'nın eki olarak kabul edilen bildirmede, *"Emeğin mal-meta olmadığı"* düşüncesine, örgütlenme özgürlüğüne ve belirlenmiş temel hedeflere yer verilmiştir. Bu hedefler arasında fırsat eşitliği, ayrımcılık uygulamalarının yok edilmesi, çalışma, sosyal güvenlik, asgari ücret hakları, yeterli çalışma ve yaşama koşulları hakkı, saygınlık, yoksullukla mücadele, hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi, ülkelerde demokratik kararların alınacağı ortamlarının yaratılması yer almıştır. Ayrıca örgüte üye her devlet ırk, inanç ve cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılmasına yönelik koşulların oluşturulması konusunda yükümlü kılınmıştır.

ILO Anayasası'nda ve Philadelphia Bildirgesi'nde yer alan temel ilkelerin, hakların geliştirilmesi ve üye devletlerin gösterdikleri çabaların teşvik edilmesi için bir mekanizma oluşturulmuştur. Bu nedenle temel ilke ve uygulamalarda üye devletlere, örgütün yardımcı olabileceği alanlar CYTİHB ile belirlenmiştir. Bildirmede yer alan "Sendikalaşma Özgürlüğü ve Toplu Pazarlık Hakkının Etkin Biçimde Tanınması", "Zorla ya da Zorunlu Çalıştırılmanın Her Türünün Ortadan Kaldırılması", "Çocuk İşçiliğine Son Verilmesi" ve "İstihdamda ve Meslekte Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması" konularında ILO, üye devletlere belirlenen ilke ve hakları tam olarak hayata geçirmeleri için yardım etme kararı almıştır. Bu yardımı yapabilmek için ILO, devletlerin uygulamalarını değerlendirebilmek amacıyla bir izleme mekanizması geliştirmiştir. Söz konusu izleme mekanizması, "Onaylanmış Temel Sözleşmeler" ve "Küresel Rapor" şeklinde iki yönlü olarak belirlenmiştir.

ILO üyelerinin çabalarını desteklemek amacıyla, hükümetler ile işçi ve işveren örgüt temsilcilerinin taleplerini dikkate alarak 10 Haziran 2008'de "Adil Bir Küreselleşme için Sosyal Adalet Bildirgesi" kabul edilmiştir. Bildiride küreselleşmenin getirdiği zorluklar ve yarattığı fırsatlara değinilmiştir. Küresel üretimin getirdiği zenginliğin yanı sıra eşitsizliğin ve yoksulluğunda yaşandığına dikkat çekilen bildiride üyelerin karar verme süreçlerinde ILO'nun katkı sağlayacağı yer almıştır. Bu katkı üye devletlerin sosyal gelişimlerine, sürdürülebilir kalkınmalarına ve yoksullukla mücadelelerine yönelik olup, temel amaç tek ve çok taraflı anlaşmalar çerçevesinde oluşturulan stratejik hedeflerin hayata geçirilmesinde destek sağlamaktır. Bu anlayışla ILO hedeflerinde aşama kaydetmek için kendi sektöründe küresel düzeyde faaliyet gösteren sendikalar ve uluslararası işletmeler gibi küresel aktörlerle yeni ortaklıklar geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaçları gerçekleştirmek için işçi ve işverenleri temsil eden ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde olmanın önemi bildirmede yer almıştır.

BM'nin bir uzmanlık kuruluğu olan ILO, alışma ve sosyal politika konularında uluslararası sistem içinde merkezi bir yapı durumundadır. Örgüt hükümetler, işçi ve işveren temsilcilerinin bir araya geldiği ve küresel bir topluluk niteliğinde olup, üçlü bir yapıya sahiptir. Bu yapı iki hükümet, bir işçi ve bir işveren kuruluşlarının temsilcilerinin olduğu eşitlikçi bir yapı niteliğindedir. Örgüt politikalarının, programlarının oluşturulması ve geliştirilmesi delege olarak nitelendirilen bu üçlü temsilciler tarafından gerçekleştirilmektedir. Temsilcilerden hükümetlerin iki, işçi ve işveren temsilcilerinin birer oy hakkının olması nedeniyle ILO üyeliğine evrensellik özelliği kazandırmıştır. ILO'nun çalışmaları üç yönetim organı tarafından yürütölmektedir. sözleşmelerin kabul edildiği, yasama organı durumunda olan "Uluslararası alışma Kongresi", alışma kongresi tarafından seçilen, yılda üç defa bir araya gelen ve yürütme organı olan "Yönetim Kurulu" ve ILO'nun sekreteryası niteliğinde olan "Uluslararası alışma Bürosu". Merkezi Cenevre'de bulunan büronun bölgesel, yerel bürolarının yanı sıra haberleşme büroları da bulunmaktadır. ILO'nun Türkiye'de bürosu Ankara'da açılmıştır.

Türkiye, 9 Temmuz 1932'de MC'ye ve ILO'ya üye olmuştur. 186 üyesi olan ILO, Türkiye'deki ilk ofisini 1952'de İstanbul'da "Yakın ve Orta Doğu İnsan Gücü Saha Ofisi" adıyla açmıştır. Ankara ofisini 1976'da açan ILO, faaliyetini "ILO Türkiye Ofisi" olarak sürdürmektedir. 1932-1939 dönemindeki savaşlar nedeniyle Türkiye, ILO'da aktif olamamış, kural koyucu duruma gelememiştir. Buna karşın Türkiye, 1935'te 45 sayılı ILO'nun kadınlarla ilgili "Yeraltı İşleri Sözleşmesini" 9 Haziran 1937'de kabul etmiş, kadınların, yer altı işlerinde ve maden ocaklarında alıştırılmamasını onaylamıştır. 1945'te "alışma Bakanlığı (B)" kurulunca, üye olmaktan dolayı sorumluluklarını yerine getirme zorunluluğu doğmuştur. Türkiye, çok partili siyasi hayata geçmesiyle birlikte çalışanların örgütlenmesine yol açan sendikalaşma 1947 yılına kadar gerçekleştirilememiştir. Bu nedenle 1947 yılına kadar Türkiye'de üçlü yapı bulunmadığından ILO'ya yalnızca hükümet temsilcileri gönderilmiştir. 1952'ye kadar ILO toplantıları için gönderilen işçi temsilcileri genellikle hükümete yakın isimler olmuştur. 1952'de ILO ile Türkiye arasında "Yakın ve Ortadoğu alışma Enstitüsü" kurulmuştur. Aynı yıl Türkiye'de 1947'de çıkarılmış olan "Sendikalar Kanunu" doğrultusunda Türkiye İşçi Konfederasyonu (Türk-İş) kurulmuştur.

İşçi haklarından olan grev yapma ve toplu sözleşme yasaları ancak 1963'te çıkarılmıştır. Bu durum 1962'de Türkiye'ye gelen ILO uzmanları tarafından hazırlanan raporlar doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Türkiye ILO tarafından 1948'de kabul edilen "Sendikalaşma Özgürlüğu ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesini" 1993'de onaylamıştır. Türkiye, ILO Yönetim Kurulu'na, 1948-1951, 1954-1957 ve 1996-1999 dönemlerinde "Asil Üye", 1975-1978, 1987-1990 ve 2002-2005 dönemlerinde "Yedek Üye" sıfatıyla katılmıştır. Türkiye, alışma hayatına ve haklarına ait ILO'nun sekiz temel sözleşmesini kabul etmiş, bunları iç hukukuna aktarmıştır. Bu temel sözleşmeler şunlardır: 29 sayılı "Zorla alıştırma Sözleşmesi", 87 sayılı "Örgütlenme Özgürlüğu ve Örgütlenme Hakkının Korunması Sözleşmesi ", 98 sayılı "Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi ", 100 sayılı "Eşit Ücret Sözleşmesi", 105 sayılı "Zorla alıştırmanın Yasaklanması Sözleşmesi", 111 sayılı "Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi", 138 sayılı "Asgari Yaş Sözleşmesi ve 182 sayılı "ocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi". Türkiye, Yaklaşık 400-500 kişiden oluşan, ILO "Standartların Uygulanması Komitesi", üye devletler tarafından onaylanan sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin genel değerlendirmeleri yapmakta, bazı ölkelerin sözleşme ihlallerini incelemeye almaktadır. Türkiye'nin onayladığı sözleşmeler, 1971-1999 arası dönemde yalnızca 1973, 1992 ve 1999 yıllarında incelemeye alınmamıştır. Bunlar dışında Türkiye, 1971'de 81, 95 sayılı Sözleşmeleri; 1983'te 11 sayılı Sözleşme; 1985'te 95, 98 ve 11 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği için işçi ve işveren gruplarının ortak kararıyla özel paragrafa alınmıştır. Türkiye, ILO sözleşmesinin onaylayan Türkiye, ILO sözleşmesini yürürlüğe koymuştur.

Tablo 1. Türkiye Tarafından Onaylanan ILO Sözleşmeleri

Sözleşme No.	Sözleşmenin Adı	Sözleşmenin Yürürlüğe Girdiği Tarihi
C 2	İşsizlik Sözleşmesi	14.07.1950
C 11	Örgütlenme Özgürlüğü (Tarım) Sözleşmesi	29.03.1961
C 14	Haftalık Dinlenme (Sanayi) Sözleşmesi	27.12.1946
C 15	Asgari Yaş Sözleşmesi (Trimciler ve Ateşçiler)	29.09.1959
C 26	Asgari Ücret Belirleme Yöntemi Sözleşmesi	29.01.1975
C 29	Zorla Çalıştırma Sözleşmesi	30.10.1998
C 34	Ücretli İş Bulma Büroları Sözleşmesi	27.12.1946
C 42	İşçinin tazmini Sözleşmesi (Meslek Hastalıkları)	27.12.1946
C 45	Yeraltı İşleri Sözleşmesi (Kadınlar için)	21.04.1938
C 53	Ticaret Gemilerinde Çalışan Kaptanlar ve Gemi Zabitlerinin Mesleki Yeterliliklerinin Asgari İcaplarına İlişkin Sözleşme	22.04.2005
C 55	Gemi Adamlarının Hastalanması, Yaralanması ya da Ölümü Halinde Armatörün Sorumluluğuna İlişkin Sözleşme	17.03.2005
C 58	Asgari Yaş Sözleşmesi (Deniz)	29.09.1959
C 59	Asgari Yaş Sözleşmesi (Sanayi)	12.07.1993
C 68	Gemilerde Mürettebat İçin İaşe ve Yemek Hizmetlerine İlişkin Sözleşme	17.03.2005
C 69	Gemi Aşçılarının Mesleki Ehliyet Diplomalarına İlişkin sözleşme	17.03.2005
C 73	Gemi Adamlarının Sağlık Muayenesine İlişkin Sözleşme	17.03.2005
C 77	Gençlerin Tıbbi Muayenesi Sözleşmesi (Sanayi)	02.11.1984
C 80	Son Maddelerin Revizyonu Sözleşmesi	13.07.1949
C 81	İş Teftişi Sözleşmesi	05.03.1951
C 87	Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi	12.07.1993
C 88	İş ve İşçi Bulma Servisi Kurulması Sözleşmesi	14.07.1950
C 92	Mürettebatın Gemide Barınmasına İlişkin Sözleşme	17.03.2005
C 94	Çalışma Şartları Sözleşmesi (Kamu Sözleşmeleri)	29.03.1961
C 95	Ücretlerin Korunması Sözleşmesi	29.03.1961
C 96	Ücretli İş Bulma Büroları Sözleşmesi (Revize)	23.01.1952
C 98	Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi	23.01.1951
C 99	Asgari Ücret Tespit Mekanizması Sözleşmesi (Tarım)	23.06.1970
C 100	Eşit Ücret Sözleşmesi	19.07.1967
C 102	Sosyal Güvenlik Sözleşmesi (Asgari Standartlar)	29.01.1975
C 105	Zorla Çalıştırmanın Kaldırılması Sözleşmesi	29.03.1961
C 108	Gemi Adamları Ulusal Kimlik Kartlarına İlişkin Sözleşme	07.02.2005
C 111	Ayrımcılık Sözleşmesi	19.07.1967
C 115	Radyasyondan Korunma Sözleşmesi	15.11.1968
C 116	Son Maddelerin Revizyonu Sözleşmesi	02.11.1968
C 118	Muamele Eşitliği Sözleşmesi (Sosyal Güvenlik)	25.06.1974
C 119	Makinaların Korunma Tertibatı ile Teçhizi Sözleşmesi	13.11.1967
C 122	İstihdam Politikası Sözleşmesi	13.12.1977
C 123	Asgari Yaş Sözleşmesi (Yeraltı İşleri)	08.12.1992
C 127	Azami Ağırlık Sözleşmesi	13.11.1975
C 133	Mürettebatın Gemide Barındırılmasına İlişkin Sözleşme (İlave hükümler)	17.03.2005
C 134	İş Kazalarının Önlenmesine İlişkin Sözleşme (Gemiadamları)	17.03.2005
C 135	İşçi Temsilcileri Sözleşmesi	12.07.1993
C 138	Asgari Yaş Sözleşmesi	30.10.1998
C 142	İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Sözleşmesi	12.07.1993
C 144	Üçlü Danışma Sözleşmesi (Uluslararası Çalışma Standartları)	12.07.1993
C 146	Gemiadamlarının Yıllık Ücretli İznine İlişkin	28.07.2005
C 151	Çalışma İlişkileri Sözleşmesi (Kamu Hizmeti)	12.03.1993
C 152	Liman İşlerinde Sağlık ve Güvenliğe İlişkin Sözleşme	17.03.2005
C 153	Karayolları Taşımacılığında Çalışma Saatleri ve Dinlenme Sürelerine İlişkin Sözleşme	17.03.2005
C 155	İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşme	22.04.2005
C 158	Hizmet İlişkisine Son Verilmesi Sözleşmesi	04.01.1995
C 159	Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam Sözleşmesi (Sakatlar)	26.06.2000
C 161	Sağlık Hizmetlerine İlişkin Sözleşme	22.04.2005

C 164	Gemiadamlarının Sağlığının Korunması ve Tıbbi Bakımına İlişkin Sözleşme	17.03.2005
C 166	Gemiadamlarının Ülkelerine Geri Gönderilmesine İlişkin Sözleşme	17.03.2005
C 167	İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi,, 1988	23.03.2015
C 176	Madenlerde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi	23.03.2015
C 182	En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Eylem Sözleşmesi	02.08,2001
C 187	İş Sağlığı ve Güvenliğinin Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi	16.01.2014

Not: 15 no.lu sözleşme, 106. Oturumunda feshedilmiştir. 34 no.lu sözleşme, 96 no.lu Sözleşmenin kabul edilmesiyle; 58 no.lu Sözleşme, 138 no.lu Sözleşmenin kabul edilmesiyle; 59 no.lu Sözleşme, 138 no.lu sözleşmenin kabul edilmesiyle feshedilmiştir.

Muhabet DOYRAN

KAYNAKÇA

T.C. Resmî Gazete, S. 3638, 23 Ocak 1937.

T.C. Resmî Gazete, S. 6042, 27 Haziran 1945.

T.C. Resmî Gazete, S. 23381, 23 Haziran 1998,

ALPAR, Cem - ONGUN, M. Tûba, **Dünya Ekonomisi ve Uluslararası Ekonomik Kuruluşlar, Gelişmekte Olan Ülkeler Yönünden Değerlendirme**, Türkiye Ekonomi Kurumu, Yay. No. 3, 2. Baskı, Ankara, 1987.

ATEŞOĞULLARI, Kamil, **Uluslararası Çalışma Örgütü ve Türkiye**, Petrol-İş Türkiye Petrol Kimya, Lastik İşçileri Sendikası, İstanbul, 1997.

AYDIN, Fazıl, **Türkiye Tarafından Onaylanan ILO Sözleşmeleri**, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Nurettin Albayrak (yay.haz), Yay. No. 8, Ankara, 2014.

ÇOLAK, Aytül, "Sosyal Politikanın Uluslararası Taraflarından Uluslararası Çalışma Örgütü ve Küreselleşme", **Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 5, S. 1., 2019, s. 73-84.

DERELİ, Toker, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO'nun) Türkiye'de Endüstri İlişkilerinin Gelişmesine Etkileri (Uluslararası Sendika Özgürlüğü Normları Açısından Eleştirel Bir Yaklaşım)", **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, S. 77, 2019, s. 21-58.

İŞIKLI, Alparslan, **Sendikacılık ve Siyaset**, İmge Kitapevi, 6. Baskı, Ankara, 2005.

KOÇ, Yıldırım, **Türkiye-ILO İlişkileri**, Türk-İş Eğitim Yayınları, Yay. No. 44, Ankara, 2000.

NURDOĞAN Ali Kemal, "Uluslararası Çalışma Örgütünün (UÇO-ILO)Yüzüncü Yıl Dönümü ve Türkiye İlişkileri", **Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşümü Dergisi**, 2018, s. 78-95.

RODGERS, Gerry, SWEPSTON, Lee, LEE, Eddy ve DAELE, Jasmin Van, **Uluslararası Çalışma Örgütü ve Sosyal Adalet arayışı, 1919-2009**, Beyza Selçuk (çev.), Efil Yayınevi, Ankara, 2014.

Türkiye Devrimci İşçi Örgütleri Konfederasyonu (DİSK), **Uluslararası Çalışma Örgütü Karnesi**, DİSKAR, Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü Türkiye'nin, İstanbul, 2016.

ILO Ankara Ofisi, "ILO Ankara Ofisi Hakkında", <https://www.ilo.org/ankara/>. Erişim tarihi: 25.11.2022.

“Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Anayasası”,
<https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—europe/—ro-geneva/—ilo-ankara/>. Erişim Tarihi: 27 Kasım 2022.

Uluslararası Çalışma Örgütü, “Philadelphia Bildirgesi”, <https://www.ilo.org/ankara/>. Erişim Tarihi: 27 Kasım 2022.

Uluslararası Çalışma Örgütü, “Çalışma Yaşamında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi”,
https://www.ilo.org/ankara/about-us/WCMS_412372/lang-tr/index.htm. Son Erişim Tarihi: 27.11.2022.

Uluslararası Çalışma Örgütü, “ILO Adil Bir Küreselleşme İçin Sosyal Adalet Bildirgesi”, <https://www.ilo.org/ankara/>.
Erişim Tarihi: 27 Kasım 2022.

YOLCU, Hüseyin-ALACA Engin, “Uluslararası Çalışma Örgütü ve Eğitim”, **OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**, 2021, s. 1943-1973.

21/04/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/uluslararasi-calisma-orgutu-1919/?pdf=6697> adresinden erişilmiştir